

Zealand's much less corporatised political system, in which corporate groups largely relied on state enforced monopolies of representation, to more individualistic politics and policy making is no more surprising than the persistence of Sweden's strong, internally supporting peak organizations. The very extremeness that makes the New Zealand-Sweden comparison interesting thus also hampers its utility. The best, though also most difficult solution would be to compare all four extreme cases. Difficult not just because of the amount of work a four country comparison involves, but also because it would require a much better theoretical understanding of how differently institutionalized welfare states interact with, maintain, and help create (different) industrial structures.

Herman Schwartz
University of Virginia

Peter Esaiasson, *Svenska valkampanjer 1866-1988*, Stockholm: Allmänna Förlaget, 1990, 493 s.

I bogen, der dækker 42 svenske valgkampe, tilbydes læseren faktisk to vidt forskellige bøger, og forfatteren skelner selv mellem disse dele med henvisning til, at den ene har større underholdningsværdi end den anden. Den anden er – igen med forfatterens ord – skrevet med »överdreven respekt för genrens krav på allvar och höjtidlighet«. Forklaringen på henvisningen til genrens krav er, at bogen er skrevet med henblik på erhvervelse af den svenske doktorgrad.

Bogen er velskrevet og giver med sine forskellige bestanddele et særdeles informativt og tankevækkende bud på udviklingen i partiernes kamp om vælgerne. En del af denne kamp er i de seneste årtier foregået via specielle valgfilm, men generelt er konklusionen, at TV er det medium, der dominerer dagens svenske valgkampe.

Peter Esaiasson tager tråden op fra Kent Asps og andres påpegning af politikens »medialisering«, og gennem påvisning af, hvordan politikerne tenderer til at tilpasse sine handlinger til massemediernes måde at dække politik på. De svenske valgkampe er i dag dominerede af TV, og partierne har gennem tiden fået sværere ved at gøre sig gældende. TV har ifølge de svenske partiforskere mindsket behovet for medlemmer, idet »arbejdet« med kontakten til vælgerne bliver gjort af den centrale partiledelse via medierne og her specielt via TV, og ikke af partimedlemmer rundt omkring i landet.

Gennemgangen omfatter alle de 42 valg, der i perioden 1866 til 1988 har fundet sted til Riksdagen inklusive overgangen til etkammerssystemet i 1970. Esaiasson har centreret sin historie omkring partiernes gøren og laden. Datamaterialet kommer fra partiernes arkiver og fra medierne, og for de første mange år fra aviserne. Analysen starter med gennemgangen af »andrakammervalet« efteråret 1866, og fortsætter kronologisk. Det er partiernes organiserede kampagneaktivitet med valgmøder, brochurer, personligt opsøgende arbejde og mediekontakt-

Zealand's much less corporatised political system, in which corporate groups largely relied on state enforced monopolies of representation, to more individualistic politics and policy making is no more surprising than the persistence of Sweden's strong, internally supporting peak organizations. The very extremeness that makes the New Zealand-Sweden comparison interesting thus also hampers its utility. The best, though also most difficult solution would be to compare all four extreme cases. Difficult not just because of the amount of work a four country comparison involves, but also because it would require a much better theoretical understanding of how differently institutionalized welfare states interact with, maintain, and help create (different) industrial structures.

Herman Schwartz
University of Virginia

Peter Esaiasson, *Svenska valkampanjer 1866-1988*, Stockholm: Allmänna Förlaget, 1990, 493 s.

I bogen, der dækker 42 svenske valgkampe, tilbydes læseren faktisk to vidt forskellige bøger, og forfatteren skelner selv mellem disse dele med henvisning til, at den ene har større underholdningsværdi end den anden. Den anden er – igen med forfatterens ord – skrevet med »överdreven respekt för genrens krav på allvar och höjtidlighet«. Forklaringen på henvisningen til genrens krav er, at bogen er skrevet med henblik på erhvervelse af den svenske doktorgrad.

Bogen er velskrevet og giver med sine forskellige bestanddele et særdeles informativt og tankevækkende bud på udviklingen i partiernes kamp om vælgerne. En del af denne kamp er i de seneste årtier foregået via specielle valgfilm, men generelt er konklusionen, at TV er det medium, der dominerer dagens svenske valgkampe.

Peter Esaiasson tager tråden op fra Kent Asps og andres påpegning af politikens »medialisering«, og gennem påvisning af, hvordan politikerne tenderer til at tilpasse sine handlinger til massemediernes måde at dække politik på. De svenske valgkampe er i dag dominerede af TV, og partierne har gennem tiden fået sværere ved at gøre sig gældende. TV har ifølge de svenske partiforskere mindsket behovet for medlemmer, idet »arbejdet« med kontakten til vælgerne bliver gjort af den centrale partiledelse via medierne og her specielt via TV, og ikke af partimedlemmer rundt omkring i landet.

Gennemgangen omfatter alle de 42 valg, der i perioden 1866 til 1988 har fundet sted til Riksdagen inklusive overgangen til etkammerssystemet i 1970. Esaiasson har centreret sin historie omkring partiernes gøren og laden. Datamaterialet kommer fra partiernes arkiver og fra medierne, og for de første mange år fra aviserne. Analysen starter med gennemgangen af »andrakammervalet« efteråret 1866, og fortsætter kronologisk. Det er partiernes organiserede kampagneaktivitet med valgmøder, brochurer, personligt opsøgende arbejde og mediekontakt

terne, som følges over tid. Fordi analysens hovedrolleindehaver er partilederne, er der en del gået i de »underholdende« afsnit, og underholdende er det. Om det er nødvendigt for afhandlingen er derimod en ganske anden sag, som ikke umiddelbart kan besvares med et ja.

Efter gennemgangen af valgene følger der en række kapitler, hvor partiledernes kampagnearbejde med artikelskrivning, rejser og møder gennemgås efterfulgt af et kapitel om partiernes kampagnearbejde.

I et spændende kapitel om kampagneskulturer beskrives de politiske partiers storhedstid, som af Esaiasson dateres tilbage til det andet årti af 1900-tallet. Radiotidens kampagnestruktur beskrives for perioden 1946 til 1958, og fra 1960 taler Esaiasson om TV-alderens kampagnestruktur, som andet og mere end blot brugen af TV til formidling af politik. Journalisternes aktive rolle i valgkampene i perioden 1968 til 1985 beskrives blandt andet med gennemgangen af Sveriges Radios valgprogrammer. Denne gennemgang såvel som de tidligere indeholder en række detaljer herunder henvisninger til navngivne enkeltpersoner, som ikke umiddelbart har nogen interesse for en læser uden for Sverige.

Alt i alt tegner arbejdet med de 42 valgkampe en udvikling, som er unik for Sverige, men som samtidig har relevans og til en vis grad gyldighed i andre lande med et flerpartisystem, hvor valgkampe i stigende grad føres i TV. Bogen kan derfor anbefales for de linjer, den trækker, mere end for de detaljer, som den giver.

Karen Siune
Institut for Statskundskab

Henning Fonsmark, *Historien om den danske utopi*, København: Gyldendal, 1990, 374 s., kr. 348,00.

Nykonserverismen og nyliberalismen har i 1980'erne haft stor indflydelse i en række vigtige industrilande, og det har givet anledning til en række kritiske indlæg og angreb på velfærdsstaten også i Danmark. Fonsmarks bog føjer sig smukt ind i rækken af disse angreb, men som noget nyt analyserer han ikke den økonomiske udvikling og de sociale forhold, men koncentrerer sig om den ideopolitiske udvikling. Bogen er et ideologisk skrift og ikke en *historisk* analyse af den danske velfærdsstat.

Fonsmark tager udgangspunkt i en diskussion af demokratiets principper og retter herigennem et skarpt og velformuleret angreb fra højre på det danske velfærdsdemokrati.

De første efterkrigsårs debat om det fremtidige samfund bruges som afsæt for en principiel diskussion af begrebet demokrati. Fonsmark tilslutter sig Alf Ross's definition af demokrati, byggende på et flertalsprincip. Men han er utilfreds med, at Ross ikke tager stilling til, hvad han forstår ved den »stat«, der er underlagt folkelig suverænitæt – om den for eksempel kan være af ubegrænset størrelse, uden at det politiske demokratis funktion bliver antastet. Det er en af Fons-